

Громадська Думка

ПЕРЕДПЛАТА:

(Ціна 1. прим. в таборі 3 ф.)
" " поза таб. 4 ф.)
На місяць в таборі . . 25 ф.
" " поза табор. 30 ф.
На 3 місяці в таборі 75 ф.
" " поза таб. 90 ф.

ЧАСОПИСЬ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ у ВЕЦЛЯРІ.

ВИХОДИТЬ ЩО ЧЕТВЕРГА Й ЩО НЕДІЛІ.

Видає „Видавниче Товариство імени В. Грінченка“.

АДРЕСА:

Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung
— in Wetzlar. —

Ч. 59. (106).

Четвер, 23. серпня 1917.

Рік III.

До товаришів на робітничих командах і в таборі.

Лиха доля спіткала Волинь. Війна зруйнувала її господарство, порозкидала родини, вбила громадське та культурне життя краю. Не весела будучність жде по війні нещасливий край. Страшні примари тяжкої економічної нужди, горя й темряви грізно встають перед очима бідолашного населення Волині. Багато десятків років боляче відчуватиме воно страшні наслідки воєнного лихоліття. Довго, дуже довго гнитимуть і ятримуться пороблені війною криваві рани. Лихі вороги, поляки, старатимуться, як уже тепер стараються, роздобувати і розстроювати їх, щоби поневолити й визискати німецький край. Бідні, непросвічені й незорганізовані воляки не в силі оборонити себе від їхньої захланності, як не в силі також самі відбудувати свій край.

Тільки негайна й сильна братська поміч усіх земель України, що менше потерпіли від війни, може його врятувати.

І страждання населення волинське з мольбою простягає до всіх братів-Українців руку за порятунком. Воно вірить і надіється, що мольба його не даремна, що українські громадяне відгукнуться на неї, придуть і загоять болючі рани і воскресять до нового, ясного життя спустошену землю.

Українці мусять це зробити.

Не легке це завдання. Вимагає воно багато сил, енергії, посвяти й жертвості і потребує величезних матеріальних засобів, бо потреби краю великі.

Безмежне поле представ-

ляєть ся тут для ріжносторонньої діяльності. Треба відродити господарство, міцно організувати населення для боротьби з бідю й поставити на твердий ґрунт національне та культурне життя краю.

Але при теперішніх обставинах неможливо здійснити це завдання в його повноті, лише в якій найдоступнічій частині. Найлекше подати культурну поміч. В цій області почив зроблено. Вже засновано й надалі мають засновувати ся на Волині школи, одна з котрих має звати ся школою імени Вецлярського табору.

Та для ведення цих шкіл потрібно не мало грошей. Всяка копійка тут дорога. Між тим спеціальних фондів не маєть ся. Школи удержують ся добровільними жертвами.

Від жертвості громадян залежить, чи бідні волинські діти мотимуть чомусь навчитися, а чи так і не діждуть ся світла науки.

Товариші! Знаючи готовність вашу завсїди допомогти нещасному, скривдженому долею, звертаємо ся до вас із закликком жертвувати, що можете, на школи для бідних волинських дітей.

Ми звертаємо ся до вашого громадянського почуття й до почуття батьків, котрі також, може, покидали на волю Божу маленьких діток без догляду й журите ся їхньою гіркою долею. Ми кличемо вас дати змогу вашими жертвами освітити ся малим дітям, щоби вони вирости свідомими синами свого народу, бо в їхніх руках буде його будучність.

Товариші! Маленькі, ні в тім неповинні, діти простягають до вас рученята і молять: поможіть нам!

Ваші щедрі жертви просимо слати на імя Генеральної Старшини, зазначивши, що гроші посилаєте на фонд волинських шкіл.

Комітет по збиранню жертв на волинські школи.

Посланці буржуазії.

Цей фельетон з № 16. Київської „Робітничої Газети“ подаємо за „Роввагою“, як дуже цікавий для характеристики відносин Українців до союзників Росії.

(Ред.).

Як вийшло, мила й люба компанія відвідала Росію!

Відомо було, що соціалісти Франції та Англії рішили вітати вільну демократичну Росію. Тут раділи: адже ж то товариші, що з ними соціалісти Росії, ще здушені, не переривали фактично зносин і за війни,—значить, побачившись тепер, будучи всі вільні, вже могли б щось сказати радісне, могуче в інтересі пролетаріату всіх народів. Алеж сталося цілком щось инче. Мусимо сказати: мила компанія та не до любови! Сталося щось до того „ниче“ що навіть безпардонне імперіалістичне „Утро Росії“ з приводу промов Голови Ради Робіт. та Салд. Депутатів і французько-англійських гостей сказало: стає ясным, що російські соціалісти в сей момент, бути може, єдині інтернаціоналісти у всім світі.“ Коли пригадаємо, що позиція, зайнята в справі війни Радою Роб. та Сал. Депут. не до кінця соціалістична, то відразу вдарить нас той особливий дух французьких та англійських „соціалістів“, котрим навіть ця позиція Ради Р. та С. Деп. видалася за страшну.

І ясно стає, чого приїхали сюди ті панове—хочуть тягти нас до цілковитої руїни „побідного кінця“.

І розуміється для того потрібно було, як кажуть військові, „невинное ложное прикрытие позицій“, але старого типу.

„Уряд Франції все зробив, щоби відвернути війну“—каже Кошен, оден з гостей. „Кінець війни не повинен дати приводу до нових війн: національне питання повинно вирішитися тепер остаточно“. Алеж запитаємо Кошена: „Хто тридцять років гатив мільярди рублів на гнилу болячку Російських народів—царат, щоби той кинув мільон багнетів на Німеччину? Відповімо Кошенові: „демократичний“ уряд Франції. Хто по всіх усядах аж умлівав з захвату та радости, що лави російського війська як повідь розліються по німецькій землі (точний вираз французьких газет)? Вся французька преса буржуазна, піддержуюча уряд.

Характерно іменно не виправдування соціалістом буржуазного уряду, виправдування, не з погляду неминучости вчинків того уряду, а з погляду моралі і це особливо тепер, коли йде о те, чи не зможуть дійсно прелетарські маси всіх країн так чи инакше змусити свої уряди почити мирні пертрактації.

„Закінчення війни не повинно давати поводів до нових війн—каже Кошен. Так, хотіли б того. Алеж, пане! Коли візьмете німецький Ельзас та німецьку половину Лотарінгії, то певне вирішите національні питання? Коли французькі бельгійці і далі гнітатимуть в „демократичній“ Бельгії Фламандців, то остаточно вирішите те питання? Кого, власне, хочете морочити?“

Ще більше розперезався англійський „соціаліст“ о’Треді. Бачите, на його думку: „Англії нема чого завойовувати і для неї се війна демократії з деспотією: через те англійці рішили довести війну до побідного кінця.“ Сі огидливі балачки пана Англіїця можна б було збити одним запитанням: А скільки, пане, торік ви демократичні, а не деспотичні Англіїці повісяли чи розстрі-

ляли Ірив (Ірландців)? А чи не пре-
пишна с свого нахабства заява, що
Англії нема чого завойовувати і в сій
війні для неї йде тільки о боротьбу
з деспотією! Наведемо тільки корот-
ку цитату з англійського ж приятеля,
пана Тарле, російського професора
історії, якого ачей же ніхто не під-
озріватиме ані в чім, сторонника
війни: „висунувся новий претендент
на панованне в Європі і новий су-
противник Англії в колоніальній по-
літиці—германський імперіалізм і на
боротьбу з ним Англія вже стала
готувати будучу коаліцію“ (Перед-
мова до Спроби політичної психоло-
гії англійського народу в 19 в. Бут-
мі). Стала Англія готувати це вже від
1907 року.

Треба й тут підкреслити змаганне
соціалістів виправдати свій уряд і
все звалити на „німця“. Клим киває
на Петра, а в обох „рильце в пушку“.

Коли ці „соціалісти“ промовляли
в Раді Роб. та Салд. Депутатів, то
трохи здержувалися, бо почувалася
трошки холоднеча. Але інші промови
лунали на вітанню у мійського
годови Москви. Пан голова в супе-
реч заяві Ради Р. та С. Деп. і де-
клярації Тимчасового Уряду рішуче
заявив, що „армія“ і гадки не при-
пускає, щоб війну закінчено було
раніше, як побідивши. Розуміється,
кождому вільно висловлювати як
всякі дурниці, так і реакційні поба-
жання. Але ж мати нахабство зая-
вити в імені армії, що маємо вою-
вати до „побідоносного“ кінця, це
свідчить не про малорозумну сміли-
вість сього малозначного москов-
ського голови, але про свідомий
напрямок буржуазії туманити голови
всім свідомо, затягати антинародну
і навіть цілком безнадійну війну, (як
це їм краще ніж кому відомо), щоб
зорганізуватися під гаслом війни і
розбити демократію. І дружно тут
робили язика і буржуазні російські
і французько-англійські соціалістич-
ні! Тут була спільна мова, тепла,
гаряча, якої бракувало в Раді Роб.
та Сал. Депутатів.

На цю промову голови теж „со-
ціаліст“ Муте розповів історію сою-
за Росії та Франції і висловив надію
на дальший союз. На жаль не по-
дали газети цієї Мутовської „історії“
союзу. Чи розповів він, як склався
цей нечувано ніжний союз між де-
спотом Олександром III і демокра-
тичною республіканською Францією,
як за поміччю сих демократів, ска-
зати б в „інтересах демократії обох
держав“ душилася вся Росія, віша-
лися, розстрілювалися та висилали-
ся на Сибір люди. Нехай не здивує
пан Муте, коли ми, демократи, за-
певнимо його, що ніхто в Росії не
радіє з союзу з Францією. Чи не
відомо Кошенові, Муте та іншим,
як ще недавно амбасадор Палеолог

порядкував в Петрограді, всіх нелю-
бих йому висилаючи через охоранку?
Чи не розповів на додаток Муте,
як вже по скинненню в Росії Мико-
ли II міністер Рібо у Франції в па-
латі заявив, що Микола був „істин-
ний“ друг Франції? Чи ж не плакали
над долею цього Миколи II отсі
російські союзники?

Чого б мали ми радіти тепер з
цього союзу? Може того, що „со-
ціалістам“ доручено буржуазією
старатися „незаконне сожителство
реакційної Росії з „демократичною“
Францією перевернути на „незакон-
ное сожителство демократичної Ро-
сії з реакційною Францією“.

А чи не відомо англійському со-
ціалістові о'Треді, любителю побід-
них кінців англійської „демократії“,
як пан амбасадор демократичної
Англії Бьюкенен закривав через
охоранку газети в Росії, як він за-
водив шпигунство в Петрограді (ди-
вись „Кієвлянин“ за час вбивства
Распутіна).

Чи не розповіли панове з Фран-
ції та Англії, які так патріотично
виправдовували свої уряди, що їхні
„невинні“ „демократичні“ уряди не
пропускали й не пропускають в
свої країни вісток за революцію в
Росії“.

Ого все й поясняє нам ролю цих
посланців. Не союз вільних народів
привезли вони! Руїнуючу війну до
кінця пропонують вони. Бо страх
охопив буржуазію Франції та Ан-
глії. Революція в Росії може відби-
тися й там. З другого боку рево-
люція в Росії і війна—це супереч-
ність. Або воювати, або заводити
демократичний лад. Демократи му-
сять покласти край війні будь якою
ціною. І цікаво і тяжко стежити,
як викручуються вони перед цією
задачею: виносять безглузді поста-
нови—з одного боку кінець війни,
з другого або оборона або стій,
поки „уряди“ погодяться на мир.
Розуміється, уряди з того радіють,
сміються і своє роблять.

Говоримо: воювати не можемо,
бо то йде проти народу, то веде до
повної руїни, до загибелі демокра-
тії, але тут же хвості в резолюціях:
стій, поки уряди помиряться.

Отже є перестрах в Англії та
Франції—а що як Росія замирить?
Кого ж послать щоб запобіг? Бур-
жуазія в Росії під доглядом, значить
буржуєю не повірять. Але ж знай-
шлися моторні, жваві „соціалісти“,
бо соціалісти за весь час війни по
всіх країнах показали буржуазії,
що і вони в дечім придатні. От і яви-
лися гості, не яко представники
пролетаріату, але буржуазії!

І ясно, що мав рацію голова
Ради Роб. та Салд. Депутатів, коли
сказав, що постаріється, щоб ста-
рий язик інтернаціонала став сим

панам соціалістам знову зрозумілий.
Даремна річ! Шкода заходу! Бо то
панове з тої братії всіх країн, на
якій лежить огидлива й ганебна
цляма піддержки оскаженілих уря-
дів в 1914 році.

Пануванню буржуазії Англії та
Франції в Росії надходить кінець, і
вона всіма силами буде намагатися,
щоб демократія в Росії ослабла.
Одан з шляхів того ослаблення с
дальше ведення війни „до побѣдо-
носного кінця“.

М. Т.

Заклик

Гей хто вірний син народу—
Озовися

Пильним поглядом навколо
Подивися.

Ніч похмура безпросвітня
Вже минула,

Зоря волі ніжно—мрійно
Подихнула.

Нашим злидням вже остання
Бе хвилинка;

Оживає воскресає
Україна.

Та народ наш довгі роки
Тяг кайдани,

Тому в нього тіло й душу
Кривють рани.

Треба заходи рішучі
Поробити,

Щоби в людях слід неволі
Залічити,

Щоби з ніг козацьких, вільних
Згоїть рани,

Що намуляли, натерли
Ім кайдани.

То ж еднайтесь та гуртуйтесь,
Час не гайте,

Всіх до праці, в користь люду
Зазивайте.

Бо хто вірний син народу
Й України,

Той не стратить тепер марно
Ні хвилини.

М. Капельгородський.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ.

Самоуправа України.

З Петрограду доносить телегра-
фічна агенція: Тимчасове правитель-
ство признало утворення генераль-
ного секретаріату України, який
буде рішати про всі питання само-
управи й буде творити найвищий
орган управи України, аж до скли-
кання Установчого Зібрання. Члени
секретаріату мають бути предкла-
дані Генеральною Радою України,
яка зоветься Радою, і мають бути
іменовані правительством. Секрета-
ріат буде управляти п'ятьма провін-

ціями, а се: Київщиною, Волинню,
Поділлям, Полтавщиною й Черни-
гівщиною та іншими провінціями,
як бажать собі сього їхні земства. Се-
кретаріят буде складати ся з гене-
ральних секретарів фінансів, крас-
вого хазайства, публичної освіти,
торговлі й промислу, внутрішніх
справ, публичних робіт і національ-
ного питання (чи не заграничних
справ? Ред.).

Він буде нараджувати ся й ви-
працьовувати проєкти законів, які
доторкають ся життя краю й управи,
і предклатати їх тимчасовому пра-
вительству до затвердження. До
розвязки біжучих питань і зайнят,
які відносять ся до вище згаданих
відділів, мають місцеві власти звер-
тати ся до секретаріату, який, пові-
домивши про се тимчасове прави-
тельство, буде видавати його розкази
й розпорядки виконавчим властям
провінції.

Не звісно, о скільки цей акт
вірно зображає новий порядок на
Україні; поки прийде повний текст
тієї згоди правительства з Укра-
їною—ми застерігаєм ся брати до цьо-
го своє слово. Та видно, що тимчасове
правительство ще пробує одірвати
чорноморські області Херсонщини від
України, даючи право рішати про
це земствам. З проголошеного роз-
порядку виходить, що секретаріят
буде тільки виконавчою властю тим-
часового правительства на Україні
—а це, мабуть, не було ціллю Укра-
їнської Ради й Секретаріату. Та все
таки це є завязок окремого прави-
тельства України.

Творча діяльність на Україні.

Українське пресове бюро доно-
сить: Організація Українського дер-
жавного банку поступає незвичайно
скоро. Тепер тимчасове правитель-
ство носить ся з наміром видати в
Київі українські банкноти.

В Київі виходить тепер великий
дзєвник „Конфедераліст“, якого по-
літичною програмою є вільний союз
незалежних держав—України, Фін-
ляндії, Кавказу, Сибіру і т. д.

Українська Центральна Рада й американські Українці.

„Кієвская Мысль“ з 8. липня н.
ст. доносить: На руки Центральної
Української Ради прийшла від аме-
риканських Українців слідуєча те-
леграма:

„Об'єднані в американськїм Союзі
Українці й українські товариства
пересилають борцям за свободу й
славу України, що зібрали ся в
Київі щирий і сердечний привіт. Не
переставайте бороти ся, аж поки

над Україною не зійде сонце свободи і на волі не помолчать ся невольницькі діти. На українські жертви війни пересилаємо телеграфічно сто тисяч рублів“.

Кадети вже признають потребу краюї автономії України.

Як доносить „Р'вч“ з 17. липня н. ст., центральний комітет партії народньої свободи, розглянувши на засіданні 15. липня постанови київського краюого з'їзду партії, признав необхідним: 1) в розвиток програми партії прийняти принцип краюї автономії України, 2) утворити комісію при центральному комітеті для вироблення законопроекту краюї автономії України, при збереженню державної одности Росії та при строгім забезпеченню загально-державних інтересів, аби сей проєкт внести на Установчі Збори.

Боротьба за помешканне театру в Одесі.

Представники Ради матроських депутатів заявили арендаторові нового театру, де грає жидівська тупа, що вони реквірують театр для потреб Ради, устроєння клубу й вистав. Від вересня виарендував театр місцевий український полк. Полк вислав патрулю, заявивши, що боронитиме театру силою.

(„Р'вч“ 17/VII.).

З РОСІЙСЬКОГО ЖИТТЯ.

Результати московських виборів.

Москва, 27. Закінчено підрахунок виборчих списків з виборів в жидівську думу. Гласними ввійшло: соціал-революціонерів—116, партії народньої волі (кадетів)—34, меншевиків—24 і большевиків—23.

Грізне положення в Фінляндії.

З Копенгагена доносить часопис „Політкен“ з Гельсінґфорсу 16. серпня: Розрухи наслідком дорожнечі тривають далі у Фінляндії. Нині проголошено в столиці Фінляндії загальне повстання.

На засіданні тимчасового правительства подав генерал-губернатор Фінляндії Стахович теперішній стан положення у Фінляндії, зазначаючи поважну погрозу загального бунту. Наслідком недостачі засобів поживи

зачали ся розрухи викликані, визначними соціалістами в Або і розширили ся на Улеборг і Гельсінґфорс. На повнім зібранні дня 14 серпня виділ штрайковий зясував свої домагання, які предложено тимчасовому правительству: 1) щоби скликати в найближчій речинці сейм; 2) щоби тимчасове правительство, генерал-губернатор не хопили ся строгих способів, які робили перешкоди сеймови при його зібранні і його працях; 3) щоби управа Фінляндії і її переміна були утворені на основі проєкту закону з 18. липня що до виконання найвищої влади; 4) щоби правительство признало цей проєкт закона; 5) щоби всі громадяне Фінляндії йому підчиняли ся.

Тимчасове правительство прийняло звідомлення Стаховича, й дало йому повновласть перешкодити цьому, щоби Фінляндія, її інтереси і права Росії як і повага правительства не потерпіли шкоди, і уповноважило його далі перешкодити зібранню Сейму в разі потреби оружною силою.

Становище правительства до штокгольмської конференції.

З Базеля доносять з Петрограду: Після порозуміння з посольством Франції та Італії заявив Терещенко в міністерській раді, що між трьома правительствами є цілковита згода поглядів що до штокгольмської конференції. Керенський заявив потім, що Росія останеть ся вірною всім договорам і союзам, що би там ні порішено у Штокгольмі.

Приготованне до четвертого року війни.

Зі Штокгольму доносять: В Росії приготавливають ся до четвертого року війни. Надходяча зима має служити до підготовки весняного походу воєнного який порішить конференція антанту в листопаді.

Генералісімус Корнілов, який прибув на нараду до Петрограду, по нараді з Керенським заявив представникам часописей, що далі буде стреміти до цілковитої віднови війська всіма способами. Генералісімус уважає неминучим новий воєнний похід в надходячій зимі.

Перевіз царської родини.

З Копенгагена доносить „Берліґске Тіденде“ через Гапаранду з Петрограду: Царську родину перевозять до родинної посілости дому Романових, віддаленого від Костро-

ми на 20 км. Дня 12. серпня заявив ся Керенський особисто у Царських Селі, щоби провадити перевіз. Родині царській товаришать 50. урядників двірських та 200 салдатів. Дня 14. серпня прибула царська родина на місце призначення.

Вісти зі світа.

ВИСИЛКА ДЕПУТАТІВ АНТАНТУ ДО ШТОКГОЛЬМУ.

„Daily Telegraph“ подає до відома, що виділ Ради робітників в Англії вибрав 8 депутатів на штокгольмську конференцію, між якими є вибраний бувший міністер робітників Гендерсон.

З Женеві доносять, що партія більшости соціалістів Франції вибрала депутатів на цю конференцію, між якими є міністер соціалістів Томас.

ІТАЛІЯ НЕ ПУСКАЄ МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО ДО ПАПИ.

Митрополит грецько-католицької церкви зі Львова гр. Шептицький, повертаючи з Росії, опинив ся в Швайцарії в подорожі до Риму з посольством від російського правительства, яке просило його перебрати на себе переговори (в справах церкви). Цю подорож митрополита Шептицького перервано тому, що італійське правительство відмовило митрополитові права переступлення границь. А як звістно, папа має окрему державу в Італії, тим робом независимість папської держави нарушено.

ЖИДІВСЬКИЙ ПОЛК В АНГЛІІ.

В Англії творять ся жидівський полк зложений з добровольців, які здебільшого походять з Росії. Англія стоїть за відбудовою самостійної Палестини.

РОЗРУХИ В ІНДІІ.

З Бритійської Індії приходять вісти про вибух поважних розрухів з причини голоду. Індійські війська відмовили послуху. Англійські війська, яких є меншість стали безрадіні. Лондонське правительство розпорядило, що ніякі Європейці не сміють вступити до Індії, між пристанями перервано зносини й їзду. Англійські і Японські воєнні кораблі старають ся відновити порядок в крайбережних околицях.

На Індійців зробила велике вражіння російська революція. Індійська преса заповнена вістями з Росії й з України мимо утисків цензури. Серця Індійців—говорить голос преси—наповняє туга за поліпшенням політичних відносин і переконання, що вони самі спосібні виконувати політичну власть і мати політичні права. Англійські мужі стану повинні прийти до пересвідчення, що їх фрази про право народів на вільні політичні улаждження треба пристосувати таксамо до Індії, як до Росії, Бельгії або Сербії.

ПОРАЖЕННЕ РУМУНІІ.

Англійські часописи доносять: Король з королевою мають намір опустити Ясси щойно в остаточній хвилі. Вони переїдуть до Ростова над Доном. Всякі зусилля російсько-румунської офензиви знівичені, ніщо не здержить напору війська осередніх держав. Провідник міністерства внутрішніх справ Румунії Люпу Костакі післав до короля телеграму, в якій висказує тривогу, що зложенний один мільярд приватного маєтку, який перевезено до Ясс, тепер перевезеть ся до Росії. Він просить короля перешкодити цьому перевозові.

РОСІЙСЬКА ПАНАМА.

Ревізія рахунків з будови залізниць з Батуму до Трапезунту виказала, що проєкт цієї залізниць коштував уже 80. мільонів, а досі не побудовано ще ні одної верстви. Провід цієї будови взяв на себе Николай Николаевич. „Утро Росії“ називає цей обман правдивим панамським скандалом.

ВІЙНА.

(Огляд воєнних подій за місяць офензиви осередніх держав).

Російський фронт.

Як намірена офензива Бруслова в сторону Львіа-Дрогобич в Галичині не вдала ся, місяць тому дня 19. липня наступив перелім російського фронту під Золочевим і повернув російську офензиву взад аж до російської давної границі Збруча. Ліве крило військ осередніх держав опинило ся за Збручем, займаючи вершини понад цю граничною рікою від Збаража по Дністер—а Росія зістала ся без ніякого заставу в областях Австрії, які здобула за три роки війни. Праве крило військ осередніх держав під проводом архкн. Йосифа мусіло від 24. липня здержувати концентричний (доосередній) напір російсько-румунської офензиви на семигородській границі коло Ойтош, якою провадили ген. румунський Авереску і російський Щербанев. Вони недосягнули своєї ціли, не здержали походу військ осередніх держав в Галичині до Дністра і на Буковині до Прута.

Тимчасом на південь підняв генерал Кевеш наступ на Тірбул-Окна на правім березі Серету в Молдавії. Небавом 6. серпня вдарив Макензен від Волоцини на північ від Фокшані з крила російсько-румунської армії зайняв перехід Сузіта, небавом взято Панчіу. Це мало важне значіння, бо армія Авереску зістала відтята від одинокої залізниць. Російсько-румунську армію взято в щипці Макензена-Кевеша і схоплено її в обруч—вона мусіла відступити через гори на північ че-

рез Тротосу до Серету. Мимо льокальної деморалізації, про яку говорить Керенський в своїх звідо-мленнях, російська армія виказує незвичайну силу в наступах і до-бру дисципліну у відступі, як це показало ся під Зборовом. Та про те зайняли за цей час від 19. липня осередні держави в Галичині, Буковині і Молдавії 665 офіцерів. 41.300 салдатів у полон, взяли 257 гармат, 546 скорострільів, 191 міно-метів і 50.000 рушниць. Крім цього великі маси муніції, 25.000 газових масок, 14 панцирних автомобілів, 15 тягарових возів, 2 панцирні по-тяги, 6 наладованих залізничних потягів, 26 локомотивів, 218 залізни-чих возів, кілька аеропланів і бо-гаті склади харчів.

Фронти другорядного значіння.

По цих ударах російська армія не може бути важним чинником в рішачих боях сього року. Та пі-дрядне значіння має маленька офен-зива Кадорни на італійським фронті, ще менше заважив спокійний фронт Серая в Миконії. Другорядне зна-чіння мають Азії і колоніях всі фронті на сході в для антанту. Го-ловним рішачим остане на почат-ку четвертого року війни.

Західний фронт.

У Фляндрії, над Есною і мабуть в найкоротшій часі також під Вер-деном повстали нові огнища вели-кої боротьби на заході. Зі звідо-млень виходить, що ця офензива є найбільшою і найсильнішою зі всіх наступів західних держав. План цього наступу ясний: перевести пе-релім німецького фронту за всяку ціну, прогнати Німців з французь-ких і бельгійських провінцій. Вони хочуть вирвати з німецьких рук ці застави, хоч Німці є готові до мира на основі порозуміння, та вони хо-чуть свої домагання підвищити на основі нової карти війни. Ця битва стоїть тепер щойно на початку опе-рацій. Союзники тримають ся ста-рої тактики: вдарити великими си-лами і перемогою свого оружжя масовими наступами проломити лі-нії. Хоч уся країна, де відбувають ся ці наступи у Фляндрії та Іперн. на фронті Арра, під Верденом за-мінюють ся в одно поле кучугур і ям—вони йдуть під бравурою ба-рабанного огню вперед і перепла-чують кожній наступ великими жертвами. Німці устояли ся досі і відперли всі наступи. Битва шале-ного наступу триває далі.

До хвальної першої конфе-ренції учителів українських шкіл на Поліссю в Дивині.

Генеральна Старшина в імені Української Громади у Вецлярі сер-

дечно дякує за товариський привіт і висловлені бажання і сподіваєть ся, що щира праця робітників на ниві народної освіти приведе до на-ціональної свідомости сю занедбану політичними обставинами частину України. Переживаємо тепер важні часи: праці багато—робітників мало. Нумо ж, товариші, з подвійною енергією бороти загального ворога нашого—темноту народню!

За Українську Громаду

Президент *Андріюк.*

Писар *Биховенко.*

3 таборового життя.

— Таборове віче. У суботу, 18. серпня відбуло ся таборове віче, де обговорювали ся світові події та-борові справи. Світові події рефе-рував д. Л-кий. Референт представ-ив загальне воєнне й політичне теперішнє положення і в звязку з цим говорив про вигляди на мир.

Після реферату віче вислухало звідомлення заряду роздавочного комітету з трьохмісячної діяльності й прийняло звідомлення до відома. Мали буги вибори нового заряду комітету, але тому, що ревізійна комісія не встигла зробити ревізії діловодства комітету, вибори відкла-дено до другого разу.

— Просвітна Громада ім. М. Драго-манова. 18. серпня було засідання заряду, де подовали ся тижневі звідомлення бльокових референтів і президії. Обговорювала ся справа школи в лазареті, справа кіна і справа вечірок, бюджет, а також багато дрібніших внутрішньо-органі-заційних справ.

— Театр. 19. серпня т-во ім. М. Ли-сенка уладило виставу драми „БОРЦІ ЗА МРІЇ“ на команді Gross-Linden. Це перша вистава на ко-мандах. Тяжко було поставити псу там, як слід. Мала сцена і злі аку-стичні умови ставили великі переш-коди. Настрій артистів псувало ду-же поводження публіки, котра зовсім не призначена до театру й вона не знає, як там треба себе три-мати; дивилась на гру, як на пусту забавку.

Але мимо того пса проведена задовольняюче.

ЖЕРТВИ.

На будову пам'ятника помер. тов.

Ком. Hamburg, № 2903. А. Швець—1 м.

Ком. № 3611. І. Гончарів—1 м., Н. Сердюк—1 м., Г. Мартинюк—1 м. Разом . . . 3 м.

Ком. Dautenheim. . . 8 м. 75 ф.

Ком. № 10882. Гуєнок . . . 1 м
Ком. № 862. Л. Івченко—5 м. Г. Рапачук—1 м., А. Пугач—1 м., А. Кошман—2 м., Ф. Карнаушенко—2 м., А. Кисляк—1 м., А. Степанюк—1 м., Г. Куркаш—1 м., М. Кучмар—50 ф., А. Іщенко—50 ф., М. Дячків—1 м., С. Татянин—1 м., Т. Глу-

хенький—1 м., З. Німченко—2 м., В. Коринівський—2 м., Ф. Дуріхін 2 м., Ф. Ляшенко—1 м., К. Пащен-ко—1 м., І. Федченко—50 ф., А. Дорошенко—1 м., С. Дьогтярів—50 ф., К. Раденко—1 м., Н. Мирошничен-ко—50 ф., М. Арматів—50 ф., С. Єгерт—1 м., І. Постолитяк—1 м., М. Недогада—1 м., І. Шокла—1 м., С. Литовців—1 м., Т. Дремлюга—50 ф., І. Тесленко—50 ф., І. Огаманчук—1 м., І. Христенко—1 м., Т. Крикун 1 м. 5 ф., П. Кочерженко—1 м.
Разом . . . 40 м. 05 ф.

Ком. Ueberau, № 1579. А. Но-ницький—50 ф., П. Карпець—50 ф., Д. Канюшка—50 ф., Я. Наметчано—50 ф., С. Шапохін—10 ф., М. Сав-ченко—50 ф., Ф. Сумашів—30 ф., Ф. Бзворчук—50 ф., С. Смаковий—1 м., Г. Копиленко—1 м., І. Степа-нець—30 ф., І. Хондашка—20 ф., П. Кушнір—40 ф., С. Куц—50 ф., М. Осетчук—50 ф., К. Доцько—50 ф.
Разом . . . 7 м. 80 ф.

Ком. Biebrich, № 2708. К. Бер-вин—1 м., М. Сукач—50 ф., І. Топ-тун—50 ф., Б. Шашкалів—70 ф., М. Дудка—70 ф., Т. Павленко—1 м., К. Тимошенко—50 ф., К. Сидорен-ко—1 м., А. Охрименко—50 ф., М. Яворський—50 ф.
Разом . . . 6 м. 90 ф.

Ком. Abenrod. 25 ф., Пятиго-рець 10 ф.

Ком. № 2720. А. Шевчук—50 ф., П. Федосенко—20 ф., В. Дома—40 ф., А. Уруна—20 ф., Д. Мирошничен-ко—30 ф., Ф. Білоус—20 ф., Ф. Ог-рошенко—20 ф., Г. Олійник—20 ф., І. Кудренецький—30 ф., Ю. Андру-щенко—20 ф., К. Макуха—1 м., Л. Паливода—20 ф., Н. Шевченко—10 ф., Н. Булгака—20 ф., М. Чорний—10 ф.
Разом . . . 4 м. 30 ф.

Ком. Salz, № 3963. П. Шаповал 50 ф., Бабич—50 ф., Г. Вернигора—20 ф., П. Приймак—15 ф., М. Ру-дянський—20 ф., В. Перчак—20 ф., С. Пасконний—15 ф., М. Вареник—25 ф., А. Швець—10 ф., С. Мойсєн-ко—20 ф., П. Шаповал—05 ф.
Разом . . . 2 м. 50 ф.

Ком. Landenbach. П. Турчин—1 м., Л. Новиків—50 ф., Ю. Браженко—55 ф., М. Миколайчук—30 ф., М. Бі-ляченко—50 ф., О. Квита—50 ф., С. Небосенко—50 ф., К. Жигаленко—50 ф., А. Захарчук—1 м. Г. Бур-ка—50 ф., А. Токар—50 ф., М. Шев-ченко—50 ф., Подурець—10 ф., А. Карачевич—10 ф., В. Горбатів—50 ф., О. Гарач—45 ф.
Разом . . . 8 м.

Ком. Niederwalluf, № 5824: Лев-ченко—50 ф., Мирошниченко—50 ф., Федоряченко—50 ф., Туренко—50 ф., Умривин—25 ф., Скляр—20 ф., Фе-сенко—50 ф., Труш—10 ф., Тем-ченко—10 ф., Жолудько—25 фен.
Разом . . . 3 м. 30 фен.

Ком. Miehlen № 2309. Д. Самій-ленко—50 ф., Мичка—50 ф., П. Ко-котів—10 ф., О. Пенуїв—20 ф., Му-сїй Н.—50 ф., Д. Самійленко—20 ф., С. Найдюк—20 ф., М. Довгополий—5 ф., Савчук—20 ф., Брайко—25 ф., П. Ящук—10 ф., Огородник—1 м., Сербиненко—10 ф., Борщ—10 фен., Борус—20 ф., Стародуб—20 фен., Вовк—20 ф., Курченко—10 ф., Ма-каренко—50 ф., Гончарів—80 фен., Талпа—20 ф., Горбенко—50 ф., Бах-

таш—20 ф., Тимошук—20 ф., К.—50 ф., А.—20 ф., Живченко—10 ф., Будків—10 ф., Поліщук—50 ф., Олій-ник—20 ф., Ю. Петренко—20 фен., Мелник—20 ф., Терещук—50 фен., Литвиненко—30 ф., Іщук—10 ф., Па-счник—50 ф., Д. Затица—50 фен., Чернявський—50 ф., Дарморос—10 ф., Хлівний—30 ф., Беззубенко—20 ф., Пилипів—1 м., Макарів—50 ф., Ко-гут—50 ф., Брачук—50 ф., Мамчун—20 ф., Тарасенко—50 ф., Муран-ський—25 ф., Кушнірчук—40 фен., Павлюк—1 м., Метвин—10 ф., Ми-хайленко—15 ф., Богомолів—20 ф., Роляк—10 ф., Ровенко—20 ф., Гора-тиціль—30 фен., Одноус—50 фен.,
Разом . . . 19 мар. 50 ф.

Переписка Редакції.

Одержано передплату на часопис „Громадська Думка“ від таких команд:

Katzenbach 90 ф., Freihoff 90 ф., Neu- hăusen 11554—60 ф., Tigehnen 60 ф., We- gerhof 10150—60 ф., Zedlitz Kr.-Frauen- stadt 1 м., Aug. Hüttebrăucker Baugeschft 60 ф., Buchheim 30 ф., Budahomok Ba- racke Ungarn 1 м., Polderssee 90 ф., Al- damm i/pem. 60 ф., Rohrheim 90 ф., War- schau Krochmalna 44/8—1 м. 20 ф., Dieburg 2065—1 м. 30 ф., Lager Soldau Z. 3035 —90 ф., Deutsche Feldpost 862 Bezirk 570 5 м. 90 ф., Fritzw b/ Stetten 90 ф., Lang- sadorf 1302—60 ф., Osterpai 2560—2 м., Na- gold 1 м., Kriinig 80 ф., Beinig III Knoden 30 ф., Verpflegungsb. Abt. Gef. Lag. Mewe 90 ф., Nenfulenberg 90 ф., Wiersdorf 90 ф., Seegutten 90 ф., Dozr b/ Cochen 30 ф., Ni- enhausen 2 м. 90 ф., Gef. Lag. Cottbus 30 ф., Erbenhausen 30 ф., Abenheim 1150—6 м. 70 ф., Stornfels № 2574—30 ф., Zurbach 10702—60 ф., Leun № 2027—1 м. 15 ф., Langensalza 1768—2 м. 10 ф., Bad Ham- burg 2903—1 м. 30 ф., Ramsbeck 1/ Westf. 60 ф., Reiskirchen № 2035—60 ф., Ra- № 335—7 м. 50 ф., Alsfeld Leibelisdorf 1 м., Steinheim № 648—1 м. 80 ф., Bergebersbach 19864—1 м. 50 ф., Felnes is. Ziegles Frank- turt a/m West. № 29—2 м. 56 ф., Weyer 1171—30 ф., Petteurweil № 72—1 м. 80 ф., Eringshausen № 2660—1 м. 40 ф., Gr. Fer- nie Giessen 4 м. 50 ф., Neudorf 2727—1 м. 20 ф., Nider-Ohmen 1 м. 50 ф., Eleeberg 30 ф., Merenberg 1 м. 10 ф., Hofgut Almerfeld 1 м. 50 ф., Mûnzenberg 1 м., Gem. Isenburg 1 м. 45 ф., Kôrnik Hofbes Grothe bei Grô- miz 1 м., Alendorf 3 м. 90 ф., Mettenheim 60 ф., Oberguembach 1 м. 50 ф., Neunstadt 30 ф., Gerlingen 1462—3 м. 50 ф., Wôrstadt 2 м. 50 ф., Kolbacher-Mühle 60 ф., В. Про- ценко 60 ф., Gem. Blumberg 60 ф., Hess- lock 50 ф., Guntersdorf 75 ф., Wûlers 30 ф., Ober-Widdersheim 30 ф., Eersgûns 30 ф., Holzman Forbach 30 ф., Н. Groveneck 4 м. 50 ф., Breitenbach 1 м., Hergersdorf 1 м., № 535—50 ф., № 2497—30 ф., Gross-Krot- zenberg 30 ф., Н. Федоренко 1 м., Nieder- Laaspe 30 ф., Braunsheim 90 ф., Weiskir- chen 30 ф., Erntebücke 30 ф., Dorn a. d. Lahn 30 ф., Terbolzilba 80 ф., Gross-Cam- min h. m. 3 м., Mîhlstetten 30 ф., Weilmûn- ster 1 м. 50 ф., Komm. Giessen 30 ф., Star- hardt 1 м., Nôrwenich 1 м. 20 ф., Heiligens- roth 2 м. 20 ф., Michelbach 2 м. 52 ф., Mer- seburg 30 ф., Ober-Flôrsheim 4 м. 50 ф., Cosenbach 30 ф., Marienrachedorf 1 м., Bremhe 1 м., Steiermark in Bôsenbach 1 м. 87 ф., Neufalhenberg 90 ф., Hof Rheinfeld 30 ф., Опанас Бассасенко 5 м.

ОГОЛОШЕННЯ.

Музично-Драматичне т-во імені М. Лисенка повідомляє своїх членів т. т. Бі-лява, Кривохижу, Надежкіна, Чайку і інших, що повернути їх до табору воно не може доки не закінчать ся літні госпо-дарські роботи.

Полонений Андрій Антонович Погреб-ський шукає сімю: батька Антона, Матір Палажку, жінку Хіврю, дітей Марію, Ган- ну та Максим Погребських, котрі жи-вуть в селі Перевали, Олеської вол., Володимир-Волинського повіту Волинськ. губ.

Моя адреса: Wetzlar, Kriegsgefangenen- lager III Bat. VII Block. 3 Baracke.

Прошу це передрукувати в „Рідній Слово“. Кошти редакції я покривю.